

ЖЕНСКИ ПОКРЕТ

ОРГАН АЛИАНСЕ ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЉЕВИНИ С. Х. С.

Администрација: Кнез Михаилова 46/1.

Уредници:
АЛОЈЗИЈА ШТЕБИТ
ДАРИНКА СТОЈАНОВИЋ

Београд, 1 августа 1927.
БРОЈ 13 и 14 — ГОДИНА VIII

Власник: А. Ж. П.
МИЛИЦА ДЕДИЈЕР

Изаош 1 и 15 у месецу. — Годиниша преглепата
48 динара. — Примерак 2 динара.

ЗА ЖЕНСКО ПРАВО ГЛАСА!

Од године 1869. када су у малој Америчкој држави Уоминг добиле жене први пут право гласа, па до данас, имају жене у целој свету право гласа у тридесет и две државе за законодавне и самоуправне скупштине. *Наша држава није међу њима.*

Код нас још преовлађује погрешно мишљење, да жена мора ћутати када се расправљају питања, која се тичу судбине целога народа. Узрока мишљење противника нашег покрета — да жена припада само кући, — још увек може да нађе на најшире одобравање, лежи у неразумевану феминистичког покрета и истицању тежња, које су томе покрету потпуно туђе. Ми мислимо такође да је жени место у дому, али само хоћемо да је жена у томе дому пуноправан члан, и да дом изгледа другачије, но што данас изгледа. Они који мисле да наш покрет иде за тим, да одерати жену од њених природних дужности, не позивају најдубљи смисао женскога питања. У чему је тај смисао? Тај смисао је у материнству. Будући културни развој човечанства ће зависити од значаја које ће у новоме друштву заузети мати, као и од заштите, која ће се пружити материнству.

Огромна већина жена данас, услед економских прилика, не може бити више само домаћица и мати, већ мора такође имати и један позив због зараде. Али за тај двојак рад, — рад матере и домаћине и рад изван куће — није ни најмање обезбедена, нико не обраћа пажњу на то, да би јој се олакшао тај двоструки рад. Материнство без позива данас је достигну само

за мали број жена, а већина ради и мучи се на две стране. И место да би се жени олакшало вршење ова два позива, које неопростиво од ње захтева економски живот, појављује се питање, на који начин да се жена елиминира од рада за зарду, уместо да се траже средства да позив жене ван куће не смета њеној материнској дужности.

Како је унутрашња организација живота у кући остала иста, као што је била и пре 100 година, тако је остао исти и породични живот. Отац је још увек по постојећим државним законима поглавар породице, *он сам има право да одлучује и суди деци.* Све су се државе за последњих 50 година измениле од апсолутистичких владавина на конституционе, само најразвијенија државина у свакој држави — породица — уређена је још увек на апсолутистичкој основи. Жена — мати — није држављанин, већ потчињена и то често пресервијно потчињена, а понекад врло упорна, што ни једно ни друго није добро. Важећи закони ни најмање не поштују материнство, које је толико важно за човечанство, и свуда забележавају да говоре о *родитељима*, већ у свима важним правима говоре само о оцу. Жена нека роди и негује дете, али када дође до коначног одлучивања о његовој судбини — право одлучивања има само отац. Многи би можда одговорили да у пракси не изгледа баш тако страшно. Али, то је варљив закључак, јер се оне нитиме породичне

БЕЛО = потпуно политичко изједначавање жене са мушким.
ЦРНО = жене без икаквих политичких права.
ПРUGАСТО = делимично политичко изједначавање.

трагедије никад не одигравају пред јавношћу, већ само међу четири зида, или у судским салама. Ми видимо само последице таквога стања, последице за које тражимо узрок сасвим на другој страни. Видимо да не постоји више онај породични живот, који је постојао пре више стотина година, видимо старе напуштене и у беди живеће родитеље, видимо омладину, која једва чека да напусти кућу. Зашто? Јер породица није била тога нема, где један влада, који само има права да заповеда, а сви остали имају само дужности да слушају, тамо се не могу развијати такви међусобни односи, који би остварили пријатну и топлу атмосферу.

Истина је да *права* сама по себи нису довољна, да се постојеће прилике побољшају. Права морају ући у крв и месо онеме, за чије добро служе. Стога данас већ толико слушамо: шта би користила жени сва права, када их она не би знала употребити. Можда је истина да данас све жене немају још онај ступањ образовања, и самосталности, што је потребно да она, који штите права буду *прожешти* спешну за њих. Али, као што се можемо научити пивању само у води, тако ће се и жена, када их буду добиле.

Знамо да би било потребно изменити законе у циљу да жена добије сва права, која ће је дини из подређеног положаја на положај равноправнога

члана породице у друштво и држави. Знамо такође и пут. Пут је само један: политичка права, политичка равноправност. *Ко данас нема политичко право гласа, њега не чују, његове појаребе и жеље се не задовољавају.* Право гласа, опште и једнако, женама је тако потребно, као што је гладном потребан новац да купи хлеб и тиме да одржи живот. Када буду жене добиле активно и пасивно право гласа, у свима законодавним и управним телима, тада ће се саме политичке воље почети истини занимати за наше тежње, тада ће женско питање постати важно, и тада ћемо опширно и са успехом моћи говорити о женском питању у најдубљем његовом смислу, т. ј. о материнству. *Пуш, који ће нас довести до изумирања материнства, да дужности материнства, жене буде само радост а човечанству корист, води кроз политичку и грађанску равноправност мушкарца са женама, и на крају шога ћућа ће оћей важити, само сасвим другоаче но што је шо данас, она изрека: Жена припада породици.*

Да даваше женама права гласа и њихово изједначавање са мушкарцима у политичким и грађанским правима није било штетно за државу, народ, њих саме и породицу, доказују они, који су већ дуго година сарађивали са њима у јавном животу.

Уоминики (Wyoming) парламент, који је још 1869 године дао женама право гласа, сагласно је примио године 1893 следећу резолуцију: „...Факт да имају жене у нашој држави већ четврт стотина права гласа, и да се њиме кори-

сте, није имао никаквих рђавих последица. Напротив. Било је у многим примерима веома корисно: женско право гласа је у многим допринело, да нашу државу излечимо од злочина, сиротиње и покварености, и не служећи се строгим и тешким законским одредбама; допринело да се ваши избори врше мирно и у реду, да нам добру владу и завидан ступан културе и реда у нашем јавном животу; с нарочитим поносом ударамо на факт, да после 25 година практиковања женског права гласа ни један крај у нашој држави нема кућу за убоје, да су наше апсане готово празне, и да су злочини, осим оних које изврше странци, готово непознати. С обзиром на наше искуство најплодније пронађено свакој цивилизованог држави, да одмах да право гласа женама».

Прва европска држава, у којој су жене добиле право гласа, била је Финска, године 1907. Сенатор Leo Mchelin, који је био шеф финске владе у моменту када је парламент женама дао право гласа, упитан какав је утицај женског право гласа имало на породични живот, одговорио је: «Само се по себи разумем, да је политичка равноправност између оба пола само повећала искрено пријатељство између мужа и жене. У нашем парламенту је однос између женских и мушких посланика још међусобно поштован. Породични однос се ни мало није пореметио, на против, када муж и жена врше своје грађанске дужности, хармонија у породици постаје већа».

Значајне су такође речи директора и активног политичара Swana, који је казао односно рада финске жене у парламенту. Он је изјавио: «Искуство је доказало да су све теорије, о штедном утицају женског права гласа на природу жене и на целокупно испуњавање њене дужности као матере и домаћице, само плод фантазије, пуне предрасуда».

Сир J. Ward, министар председник Новог Селанда, изјавио је 1907 г.: «У Новом Селанду нисмо приметили, да би оно неколико речи, које напишу жене сваке треће године на гласачком листићу, имале за последицу да жене изгубе због тога од своје лепоте и љупкости, нити да су занемариле своје домаће дужности. Напротив, женско право гласа има вредан утицај на процес избора. Старе, леве навице на дан избора, као што је пијанство, батине и т.д. нестале су и на њихово место дошла је достојанственост, која одговара народу, када врши своју најзавишенију националну привилегију... Ако помислимо да све преуреке, које нарочито погађају жене из удаљених и запустелих покрајина, као што су рђаво врше, дужности материнске, код жена са лепом и т.д., морамо признати да жене високо цене своју дужност да гласају; јер видимо да је на изборима год. 1905 82.23% било жена, а 84.07% мушких од целокупног броја становништва».

Дански сенатор Herman Frier (Удаској су добиле жене 1915 година право гласа за парламент) пише: «Жене нису изабиле политичке странке из њихове равнотеже, оне нису формирале посебну странку, ни у парламенту, ни за општинске изборе. Активно женско право гласа је довело у наше скупштине неколико разобитних жена, које су знале бранити различита питања и тумачити их у име својих странака, и изврледно су много раздле по комисијама. На јавним зборовима су играле све већу и већу улогу, и сви су констатовали, колико јасно разумеју ства-

ри и објашњавају их са великим говорничким даром. Женска оmlадина показује све веће и веће интересовање за јавна питања. Женама је олакшан приступ у индустрију и она места, која су до сада била резервисана само за мушкарце. У свима дужностима, које су жене обављале, показале су се исто толико вредне, као и мушкарци.»

Извештаји из свих држава, у којима жене имају право гласа, говоре да су се жене у законодавним и самоуправним телима посвећавале онемо раду, за које мушкарци због својих другогрђавих психичких особина, немају толико смисла, као што имају жене — то је социјални рад, рад који има то велико премунство да штити живот, да га направи сношљивијим и да донесе међусобно мир и задовољство. Женина природа, чији је основни принцип материнство, примерова је да врши тај рад. Она остаје такође у јавном животу пре свега мати, јер инстинктивно за тим тежи, да се одстрове такве друштвене прилике, које ће јој моћи омогућити испуњавање индивидуалног и социјалног материнства, у најширем смислу те речи. Решење женског питања у својој суштини је решење питања матеинства, и од његовог правилног решења зависи, као што каже социјалог Goldscheid, да ли ће се наша култура дизати или пропадати.

О томе нека размишљају наши политичари, ако искрено и поштено теже за процватом народа и државе.

Алианса Женских Покрета.

Једна анкета о феминизму.

У издању Монтеп. појавила се недавно књига *Еманципована Жена* и изазвала велико интересовање. Феминизам Дивоар упутио је пет питања неколико угледним списатељкама (већином францускима) и истакнутим феминисткињама разних народа: да ли је еманципована жена повољно своје изгледе на срећу; да ли она познаје нова осећања; да ли је човек сматра као свога такмака; да ли она има нова схватања о мужу и породици; и да ли схвата морал на други начин него она у прошлости? Ова питања, давно разрешена за оне што су стварно ушли у феминизам, постављена су, изгледа, у циљу да се необавештени упуће у евентуално нова схватања што феминизам уноси у област социологије и морала.

Нешто се задржавати на свима појединачним одговорима што су давале учеснице на овој анкети, јер сви они немају важности. Истаћи ћемо само оно што је у њима карактеристично.

Француске књижевнице развијају питања на изванредно лад начин и са потпуним неразумевалем битности феминизма. Далеко од тога да додирну језгро проблема, оне са двоисменим, специфично француском духомитошћу клазе по површина. Марсела Тинер, писац «Куче греха», утврђује да је еманципација жене економска чињеница, али чињеница за жаљење (њу јаче баш саме жене). Остало је литература и порнографија, нарочито одрватна кад се скрива под маском «новог морала». Какву је порнографију г-ђа Тинер довела у везу са високо етичким феминистичким тежњама, ми нисмо били у стању да разумемо. Исто тако не знамо как је ова књижевница могла да се једначи по свести жене што не желе

да се просветље са онима што су се просветиле. Аристократске предлог-г-ђе Тинер да се право на интелектуални рад и самосталност да само «вишим» женама, а да се «просеене» оставе онде где се налазе, опште је место аргументације оних који нису досрели да прихвате феминизам у целини.

Друга књижевница Жана Гази, ауторка психолошког добре реконструкције Св. Терезе из Авиле, још је радикалнија у несхватању принципа женског покрета. (Само зашто онда са тако многог фразе и сигурности одговара на њих?) Наиме она наводи да у свакој жени постоји једна природна потреба за заштитом и може бити чак и за ропством. Она само види да се заповеле жене страховито муче, и зато је се прошила живото жене, апсолутно зависан од мушкарца, чини као изгубљена срећа. Не може да преглади што у модерним женама нема више оне резигнације и усаваности којима су се одликовале њихове бабе. У ствару пророка објављује да ће жене будућности радити на томе да стрееу лице слободу и да се поново врате старој срећи у ропству. Мариза Шлез, журналистичка и романисиерка хиромантискиња, развија исту тезу као и раније две списатељке, само са сигурнијим и сутилијим психолошким апаратом разлаже негативне стране огромног напора нове жене.

Талианска историчарка и књижевница Ђина Ломброзо, кћи славног Чезара Ломброзо, чије су три књиге о жени недавно преведене на француски, креће се у кругу мисли француских списатељка. Са још гломанцијом опширношћу и још непотребном алергијошћу нешто цитирање госпође, Ђина Ломброзо доказује да је слобода женина њен пораз и очеван знак декаденције. Она отворено жали што жена још увек није жртвована од рођења до смрти, што није више биће намењено само другому.

Тако су, чудним начином са највише неразумевња о женскомо покрету говориле жене — писци. Да ли у писцима романа постоји често једна латентна антисоцијална тежња? Или треба нарочито узети у обзир да је реч о *романским* књижевницама? Јер феминизам доиста нигде горе не стоји него у романским земљама.

Да је несумњиво тако, потврђује и одговор Румунке г-ђе К. Итанузен, и ако је она сва у борби за женина права. Али њени одговори одају ипак нешто добре воље да сарађује на феминизму него способности да жене извршавају стварно проудби. Да јеркажије много лепих жела да жена добрије сва политичка и социјална права, али делатност жене ограничавана сарађивање мужу. Феминизам називамисам могад да видим зашто, — је *равне petit mot*. Г-ђа Кантакузен очевидно грешу што пољу у шали говори о тако озбиљној једној појави као што је феминизам, и што појашава да брани жене од испада на које се не треба ни освртати. (Док сам читала њен напис, непрестано ми је било у глави оно француско: «*patier rot ne rien dire*».)

Интересант је својом неодлучношћу одговор персијске племићке г-ђе Нунафериди. Наиме она је имала довољно свести да побегне из оцајничке, пошто није хтела да у њој и даље буде «робина и домаћа животиња», а није могла да покрене Персијанке, али се још није ориенти-

сала у слободи, — па зато сматра да су Францускине оствариле идеал просвећене и ослобођене жене!

Разумем се да су сасвим друкчији одговори жена што активно и са разумеваном допринесе остваривању феминистичких циљева.

Г-ђа Бруншвиц, председница францускога удружења за женско право гласа, показује, са зрелом аргументацијом, да је еманципација социјални проблем, а не метомта и макулиранција. Г-ђа Каменова, сестра Тројскога, главна администраторка државних позоришта у Русији, износи знаати прогрес жена некултурних народа Русије после револуције која је изједначила жену и човека. Само 1926 г., 479.000 аналфбетних жена научиле су да читају и да пишу. Напротив је у Советској Русији радикално решено питање о ванбрачној деци, јер закон у опште не прави разлику између њих и законите деце. Г-ђа Каменова мисли да ће се феминизам потпуно спровести тек онда, кад жена буде учесовала, заједно са човеком, у економској конструкцији земље. Једна анонимна списатељка из Москве разлаже како се у Русији сматра за сасвим природно да жена буде једнака човеку, и да има исте права као он. Врло добро примећује да у свакој земљи жене имају оно судбину коју желе. — Нама се чини да се према овим подацима још не може донети коначни закључак о ристичној целосидности болшевичкога решења феминистичког покрета, јер они долазе од сувише заинтересованих и зато недозвољно објективних личности.

Госпођа Корбет Ашби, председница интернационалне алиансе за женско право гласа, најрационалије узлази у постављене проблеме. По њој, услови женине егзистенције се срећно променили; она има више поуздана у себе, и аутономија је у својим реакцијама. Она је срећнија, јер боље разуме живот, и адаптира му се на свеснији начин. Као да одговара Ђина Ломброзо, ова феминистичка као премунство нове жене истине њен шири социјални интерес, јер превасилежнејеског и често морбидног или самог ограничавана на породицу. Г-ђа де Сен-Кроа, делегат за Друштво Народа, мисли да ће будућност донети новој жени хармонију и праву срећу: Еманципација жене неће променити човека, — али ће донети веће неправде према жени, више искрености у односима оба пола, и интимнију сарадњу супрућа на срећи породице, — а то је већ много. Г-ђа Сузана Гринберг, адвокат, гледа на феминизам са позитивне (ваља зато што је Францускиња, али благојаклоно. Добро увиђа да је жена сад срећнија, јер слобода повећала могућности остварења идеала.

Разлаже г-ђе Оабе Рудер-Зејнек, посланика бечкога парламента, еминентно су свесна, и одају изврсно познавања социјалних питања. Пре еманципације жена је била често сентиментална, нежна, кокетна, егостична, пуна класних предрасуда. Сад је свеснија, завешенија, правичнија. Жена је добила срећу, — прогрес. Просећена жена не ради на томе да ослаби идеје породице и морала, него да их учврсти. За нацију је еманципација правилно схваћена гаранција за правичност и мир. За саму жену пропаганда те идеје може да постане извор правде, резервисане свима што посвећују свој жи-

вог једном великом делу. Савим је јасна, већ из нагрга, разлика између оних зналачких развијања смисла и значаја феминизма и разних праиних говора о њему.

Г-ђа Хелена Пирнио, посланик код Друштва Народа од стране интернационалне федерације радничких синдиката, сматра да је карактеристична модерна жена отворена интелигенција, жива осетљивост и конструктивна воља. Ова жена је срећнија од непосрете, јер њена срећа не зависи више од случаја, него од ње саме. Напоследку, г-ђа Бекер Норп, чаме нилерландског парламента, гледа у феминизму социјални захтев. „Свет који пута не може више да допушта себи луксуса да искоришћује само пролетну људски снагу. Женски покрет је проширио хоризонт женин, и обогатио је њен живот“.

Ова анекта је, с једне стране, захваљујући свесним женама што су у њој узеле учешћа, бацила доста јаког светлости на неколико тачака из програма женског покрета. С друге стране, она је поново и оштро подвукала жалосну чињеницу да постоји велики број жена, чак и интелектуалки, чак и оних што о жениној души пишу трактате, које преко најживотворнијих услова живе егзистенције прелазе са грешном филозофијом и слепом бројлоштошћу. Кад би из феминизма могло да се отклони неразумљење самих жена, био би сломљен непријатељ што најсудбоносије омета правилно решење тога фундаменталног социјалног питања.

Париз. Ксенија Атанасијевић.

Жена у социјално-хигијенском покрету

У доба ратника, које увек пре свега обухвата жетву у доба које се уметничке и друге школе препуне, потребно је да се обрати нарочита пажња родитељима, васпитачима и девојкама на социјалне позиве, који се, код нас још тако мало цене, а за које је баш жена позвана.

С тога је Женски Покрет у Љубљани звао *ио-гу-Др Амалију Шимец, Директорку школе за сестре помоћнице у Загребу*, од одавна познате и познате и у Србији те школе. Према њему је одржано 30 јуна т. г.

Вука Велимировић — вајар.

Позва г-ђе Вуке Велимировић значај несумњиво уметничку вредност. Њен таленат је један од ретких. Она нам у камену и у бронзи прича толику своје душе, поезију и лепоту...

Г-ђа Вука Велимировић је рођена и одрасла у Паризу, у средњи мало познати и у Србији. Као дете је пошла и да прта, прево оловком пре гледајући копије славних мајстора, а после радила из природе и живота пејсаже и ликове и аркавалема, и угленом, и масним бојама радила је као самоук и задовљавала велику потребу своје душе. Њ и таленат је још дуго тражили свој израз. И напоследку се, после више година, определила — одала се са великом љубављу вајарству.

Кад јој се јавила рава жеља да делује, у најранијем детињству, у Паризу је вајарство било нешто сасвим непознато — ако не рачунамо украс на једној кавањи у виду жеље женске

—) Енциклопедија св. 3 стр. 335.

Амала је преко 200 слушаала. У тој школи се спремају девојке за једно од најпешних знања, које води жено у народ и у коме она може у корист просвете и народа да развије све своје способности.

Премајачица је у главном казала следеће:

„Социјална помоћ“ и „социјална мисао“ су велико старе, као што је стар човечиј рад, само што су раднице већ називане другим именом. Човек је увек узикавао помоћ нај беднијим болеснима, и зато је у почетку била развијена само нега болесника, која је дуго времена била нека привилегија калуђерства. Жене уопште нису могле вршити негу болесника ако се нису покалуђериле. Али тада нико није имао великог стручног спрему за тај посао. Стручно спрему тражила је само позната Енглескиња Florence Nightingale која је за време Кримског рата основала прву стручну школу за болничарке, у коју је примала искључиво само сестре које нису калуђерске. Данас после толико година, можемо констатирати да је основа, на којој је Florence Nightingale градила, била толико добра да је и данас развијена у Енглеској боље од где на свету. Какав уметник прави нега болесника на страни, који студирају у Енглеској, види се по томе шта је давачице, која је дошавши из Енглеске казала: „Ако би могла изабрати место лечења, када се разболим, изабрала би енглеску болницу, јер тамо нека болесника није више механички ствар, већ наука, знање“.

Десет година доцније, после оснивања школе у Енглеској, основане су и у Америци сличне школе за сестре, али већ у повољнијем правцу. Премајачица каже да није добро лечити човека кад је већ болестан, већ да је много боље одстранити све што проузрокује болест. Истраживања су доказала да су болестива деца често последица слабих прилика и да има много више болести код сиромашних него код богатих, и с тога је пре свега потребна социјална помоћ. И таква помоћ се може добити извршавајући прилике, тамо и у погледу хигијене није боље. С тога се почело са хигијенском пропагандом, и нарочито се обратила пажња на правилан и здрав начин живота као при услов здравља. То је темељито проучаване т. зв. социјалне болести, и добро израђена статистика показала је где треба пре свега радити. Медицина је добила велику предности. Превентивни рад постало је за кратко време сјајна ствар, *можда најсјајније у на-*

маци Л-них Бенгана. Затим је годину дана била у Риму у Академији, радила је личног ателјеа чувеног уметничког сарадника-годишњег уметника г. Егора Ферарија. У Паризу је г-ђа Вука Велимировић израдила велики број цртања које је излагала у Салону (Le Grand Palais) и који су добили награду. У њеном једном делу је израдила и свој први број уметничког новог делама.

У погледу лепоте и уметничке вредности да не би знала коме њеном делу би пре давала награду. Да ли је добро познати и много хваљени *Бисиди М. Бајшанина*, чученог светског баритонисте, са римском тогом пребивања преко широким плећа и са музичкином изражењем цртања самопузданог мушког лица? Треба поједно од високог чепа и оштрог, далеког погледа; најачег сведога свести и несамовљене јачине, па силантији поштено преко снажних и чврстих мишића; ирине да не види над њим склоњених усана, па да се никад не заборава ово господство и ова снага увереног уметника. Најпопунији хармонија влада у свакој појединости Или би прво место заузео *Последњи узди*, узди њеног брата који је погинуо у Албанији, дело за које је везана њена душа и ум. Ту је она, инспирисана огромном болом, дала сву величанствену жрилоу, велику снагу и велику над њим братам одиграва у гудацима сурове Албаније. У њему је, као симболу, оличена смрт дете младе гене-

шој држави, где за води Д-р Штампар, који је баш усуд тога толико добро познат у лекарикам и филантропским круговима Америке.

У Америци триумфује превентивна медицина и велика здруга зато прилази да сестрама повољностима, које раде у народу. У Америци је највише развијен рад преко диспансера, којих има свих могућих врста; за трудне жене одојач, малу децу, шкољку деце и т. д. тако да је развитак детета праћен од почетка па док не узрасне и не постане способан за самосталну егзистенцију. Сестре помоћнице воде сваког кроз тај део његовога живота. Свака брине да се дете одрасле, свака школа своје дете. Најинтересантнија је она институција, која се брине за здраву и добру игру за децу, и тај рад је поверен сестрама помоћницама Ц-о напредка хигијенског живота у Америци и је у рукама жена — се тара њом лица, које стварају нова чуда. С тога је разумљиво да је смртност за десет година смањена у Америци за једну трећину.

Енглеске школе се саве као најбоље за негу болесника; у американске за сестре помоћнице. По американском праву организацијама и школи школа за сестре за сестре помоћнице треба (сна подобно обавештења деце) Школа за Сестре Помоћнице у Загребу, Минирака (у 12.) Услови за пријем у загребачку школу су: старост 20 до 30 година, узетост не примењује и старије учитељице, (до 35 год.) јер је искуство доказало да баш учитељице имају врло успех: физички и душевно кандидат мора бити добро образована, и да је она је сама тим боље, али је услов мала матура или шест разреда гимназије и двогодишња трговачка школа. Наравно да је најбоље свршена средња школа или учитељска школа. За све питомце важи тромесечна проба. Пит мисте плаћају по 700 динара месечно, по неке добију и државну стипендију, и брину се само још за униформу, али зато свакој школи буду најмање четири године у државној служби. Оне, пак, које добију само плату стипендије, морају се обавезати да проведу две године у државној служби.

Школскавје граје две године и сачиња теориски и практични део. Теориски део обухвата: медицина у којој је потребна за доцнија рад дезинфекција, нега и прехрана болесника. Практични део: кување, шивење, кување за здравје и за болесне. У пракси се примењује сваког дана једну сестру уметнице на практичном раду по болницама, јер је велик болесника

пре свега потребна за сестрин рад на сељу.

Друге године посетују ученице нарочито социјално-хигијенске институције: рад у дејем диспансеру, шкољкој помоћницама, лабораторијошким диспансеру, код лекаријететичара. Понекад прате ученице лекара кад иде на асанациони рад на сељу. Ту виде на какав начин је могуће поједи социјално-економске прилике: преправка куће, грађа хигијенских нужница, одвајање воде ит. д. По свршеној школи ученице добију сведочанство, које даје право на самостално одлучење ствари, а да повољности по државним станишима (као што су у Словенији Љубовица или у Србији Печ), или у индустријским центрима, или у варошима по социјално-хигијенским заводима, или као општиска сестра помоћница. По школској спреми су разврстане у државној служби у II или III категорији, а више пута имају у белогорској стани и храму.

Ко је доволно способна за тај посао? Жена која изабере позив сестре помоћнице мора бити, украто рекавши, правна идеална жена, мора имати љубави за рад и за народ, у коме она мора да живи и за кога да ради. Ниједан рад јој не сме бити одвратан, лати се мора сваког посла, знати мора све, говорило мора мало, и радити много. Успех постиже само она која доволно свесно одлучи да не мисли на себе. Њен деловање је толико опширан, да је тешко приказати целокупну слику њенога рада. Она је 1) помоћница лекару у социјално-хигијенским установама; 2) чуварица људског здравља и увек на стражи против болести; 3) најбоља помоћ за време заразних болести; 4) јунак помоћ у несрећним случајевима, јер она је доволно свесно одлучила да здравственој стацији и самостално доноси одлуке; 5) васпитачица и учитељица народа, његов најбољи саветник, јер је само она у станој вези са свима установама, које пружају помоћ, а за које народ обично не зна. Она зна кака треба упротити находе, које пријатне или државне установе дају помоћ деци, она познаје тачно организацију болесничких благонина, она пронађе — ако то нико други није у стану — извор новчане помоћи, а увек само на основу тачних информација.

Могла би набројати још много такве ствари, али наводим само још то, да тамо где већ ради сестре, важи изрека: «Кака сестра, такав окрућ». Зар то не даје подстрек, да се што већи број наших жена посвети овоме позиву?

Друге године посетују ученице нарочито социјално-хигијенске институције: рад у дејем диспансеру, шкољкој помоћницама, лабораторијошким диспансеру, код лекаријететичара. Понекад прате ученице лекара кад иде на асанациони рад на сељу. Ту виде на какав начин је могуће поједи социјално-економске прилике: преправка куће, грађа хигијенских нужница, одвајање воде ит. д. По свршеној школи ученице добију сведочанство, које даје право на самостално одлучење ствари, а да повољности по државним станишима (као што су у Словенији Љубовица или у Србији Печ), или у индустријским центрима, или у варошима по социјално-хигијенским заводима, или као општиска сестра помоћница. По школској спреми су разврстане у државној служби у II или III категорији, а више пута имају у белогорској стани и храму.

Ко је доволно способна за тај посао? Жена која изабере позив сестре помоћнице мора бити, украто рекавши, правна идеална жена, мора имати љубави за рад и за народ, у коме она мора да живи и за кога да ради. Ниједан рад јој не сме бити одвратан, лати се мора сваког посла, знати мора све, говорило мора мало, и радити много. Успех постиже само она која доволно свесно одлучи да не мисли на себе. Њен деловање је толико опширан, да је тешко приказати целокупну слику њенога рада. Она је 1) помоћница лекару у социјално-хигијенским установама; 2) чуварица људског здравља и увек на стражи против болести; 3) најбоља помоћ за време заразних болести; 4) јунак помоћ у несрећним случајевима, јер она је доволно свесно одлучила да здравственој стацији и самостално доноси одлуке; 5) васпитачица и учитељица народа, његов најбољи саветник, јер је само она у станој вези са свима установама, које пружају помоћ, а за које народ обично не зна. Она зна кака треба упротити находе, које пријатне или државне установе дају помоћ деци, она познаје тачно организацију болесничких благонина, она пронађе — ако то нико други није у стану — извор новчане помоћи, а увек само на основу тачних информација.

Могла би набројати још много такве ствари, али наводим само још то, да тамо где већ ради сестре, важи изрека: «Кака сестра, такав окрућ». Зар то не даје подстрек, да се што већи број наших жена посвети овоме позиву?

Друге године посетују ученице нарочито социјално-хигијенске институције: рад у дејем диспансеру, шкољкој помоћницама, лабораторијошким диспансеру, код лекаријететичара. Понекад прате ученице лекара кад иде на асанациони рад на сељу. Ту виде на какав начин је могуће поједи социјално-економске прилике: преправка куће, грађа хигијенских нужница, одвајање воде ит. д. По свршеној школи ученице добију сведочанство, које даје право на самостално одлучење ствари, а да повољности по државним станишима (као што су у Словенији Љубовица или у Србији Печ), или у индустријским центрима, или у варошима по социјално-хигијенским заводима, или као општиска сестра помоћница. По школској спреми су разврстане у државној служби у II или III категорији, а више пута имају у белогорској стани и храму.

Ко је доволно способна за тај посао? Жена која изабере позив сестре помоћнице мора бити, украто рекавши, правна идеална жена, мора имати љубави за рад и за народ, у коме она мора да живи и за кога да ради. Ниједан рад јој не сме бити одвратан, лати се мора сваког посла, знати мора све, говорило мора мало, и радити много. Успех постиже само она која доволно свесно одлучи да не мисли на себе. Њен деловање је толико опширан, да је тешко приказати целокупну слику њенога рада. Она је 1) помоћница лекару у социјално-хигијенским установама; 2) чуварица људског здравља и увек на стражи против болести; 3) најбоља помоћ за време заразних болести; 4) јунак помоћ у несрећним случајевима, јер она је доволно свесно одлучила да здравственој стацији и самостално доноси одлуке; 5) васпитачица и учитељица народа, његов најбољи саветник, јер је само она у станој вези са свима установама, које пружају помоћ, а за које народ обично не зна. Она зна кака треба упротити находе, које пријатне или државне установе дају помоћ деци, она познаје тачно организацију болесничких благонина, она пронађе — ако то нико други није у стану — извор новчане помоћи, а увек само на основу тачних информација.

Могла би набројати још много такве ствари, али наводим само још то, да тамо где већ ради сестре, важи изрека: «Кака сестра, такав окрућ». Зар то не даје подстрек, да се што већи број наших жена посвети овоме позиву?

Друге године посетују ученице нарочито социјално-хигијенске институције: рад у дејем диспансеру, шкољкој помоћницама, лабораторијошким диспансеру, код лекаријететичара. Понекад прате ученице лекара кад иде на асанациони рад на сељу. Ту виде на какав начин је могуће поједи социјално-економске прилике: преправка куће, грађа хигијенских нужница, одвајање воде ит. д. По свршеној школи ученице добију сведочанство, које даје право на самостално одлучење ствари, а да повољности по државним станишима (као што су у Словенији Љубовица или у Србији Печ), или у индустријским центрима, или у варошима по социјално-хигијенским заводима, или као општиска сестра помоћница. По школској спреми су разврстане у државној служби у II или III категорији, а више пута имају у белогорској стани и храму.

Ко је доволно способна за тај посао? Жена која изабере позив сестре помоћнице мора бити, украто рекавши, правна идеална жена, мора имати љубави за рад и за народ, у коме она мора да живи и за кога да ради. Ниједан рад јој не сме бити одвратан, лати се мора сваког посла, знати мора све, говорило мора мало, и радити много. Успех постиже само она која доволно свесно одлучи да не мисли на себе. Њен деловање је толико опширан, да је тешко приказати целокупну слику њенога рада. Она је 1) помоћница лекару у социјално-хигијенским установама; 2) чуварица људског здравља и увек на стражи против болести; 3) најбоља помоћ за време заразних болести; 4) јунак помоћ у несрећним случајевима, јер она је доволно свесно одлучила да здравственој стацији и самостално доноси одлуке; 5) васпитачица и учитељица народа, његов најбољи саветник, јер је само она у станој вези са свима установама, које пружају помоћ, а за које народ обично не зна. Она зна кака треба упротити находе, које пријатне или државне установе дају помоћ деци, она познаје тачно организацију болесничких благонина, она пронађе — ако то нико други није у стану — извор новчане помоћи, а увек само на основу тачних информација.

а нарочито односно у Еклоглицимај да варијо сва њихова одлика, држај да је (ма да је илегална) одлика. Ипак један циљску конференцију на којима је истакло дубоку разлику између аистаког и европског схватања, т.ј. аистако да, код аистских народа, постоји осећање и појам о *Човечанству* као једном систему који су разни народи обухваћени као солидарни делови Човечанства које даје одлика *дуалности* и једну *дуалност*. У у тој целини и индивидуалности губе се и ишчевају разне националне индивидуалности, једно осећање и концепција која води љубави и међународном миру, а да, наизглед, код европских народа преовлађује идеја о *националним индивидуалностима*, као и идеја о личном индивидуалности, што, у исти мах, уништава сваку целину и солидарност, како човечанско тако и друштвену, и доводи до борбе између народа и појединца, доводи до опште анархије, беде и грех-у. Из ове оцне и паралазе Тогорине између ова два духа, произилази још овај интересант закључак: да баш код ових европских народа, аистако и неку Хришћани, има неких хришћанских елемената него код Европљана, који су Хришћани само по форми (сложа) док на дну гaje паганску циљу. Европа као да је примала само спољашњост, оквир, *бићности* је остала у Азији одакле су била и Христос.

Европа је неједнака, несрећна, без спомених садржаја, она је одвојена по форми друго: тако не нема на равнотежу на духовнога мира и у таквом менталитету т.ј. у менталитету европског, женски проблем, као сваки проблем људскога издана, *јесте проблем душе*, а Европа нема још душе. Она изостаје од интелигенције, а она, упркос своме думом, је остала тако илегална, *субверзивна* и напред, то је уздицање човека са нижега степена — т.ј. са *савесна аморалности* — на један виши степен, т.ј. на *савесно* духе. Интелигенција је паганска а душа *хришћанска*.

Швајцарска. Вукосава Штранер-Перић

Школе за женска звања.

Ф. министика покрет тражи за девојке право, да се образују као и дечади. И доиста би сви типови школа у породици и у друштву за девојке, како је то и пр. Ч.ј. где девојка приндицине може да види, као хоће, и стварију и бив варију на обртним школама. Код нас су гимназије и реалне гимназије пуне девојчица, а и на универзитету не-не-рестано расте број студентки на. Жене морају доста радосно да се образују, тај радосно да се могу поставити питање, иде ли оне-бенига женска образовањем правим смером.

Гимназија даје свакогди леђу образованост и спрему за даље студије, али размерно врло мали број девојка може да походи школу данашње године, па и онда још изи манау се даје нешто професионалних школа, тешко зарађује крух, ако не завста студије. У нашој провинцији често свршавају девојчице само по неколико разреда гимназије, а онда остају код куће и спремају се за удају. Неколико разреда ниже гимназије свакако не доде згодну образованост за жену, мајку и будућу домаћицу. Мајке се саблажнују да не дају се девојчице у то време па одуче од домањег рада и стиде се ради- ути у баци и кућни.

Интересно да су у Бугарци, мада су европљани на челу културе (по културе у смислу европског), били, као по некој фаталности, често против напредних покрета. Тако, у борби Хришћанског покрета, спечалено на Бланишу, они су дуго били на страни Турака. Они су се борили против ослобођења Северно-Америкањских Држава, били су против Француске Револуције (1789), давали су још велики европски покрет, али не могли да се ослободе своје њихове државне према Савезној Русији још оне истине карактеристичне данашње епохе: борба буржоаске (римске) концепције друштва и концепције социјалистичко-комунистичке, борба која је тек у закључку и која се, изгледа, неће свршити ни скоро ни које.

Према великој и савесној рафној студији, др. Ш. Шпајдаров, по психолошкој молзиоу данашње девојачке образованости може се рећи, да у врло великом проценту девојке замшљају свој будући живот у породици уз мужа и децу. С тим фирмичким фактом свакако треба рачунати. У Чешкој и. пр. где су јене већ јаче уише у звања него код нас у аграрној земљи, од 4.000 (00) женских девојкама, 4.000 (00) ради у азамима, дакле ни четвртина. Свакако бр тај број био још мањи. Снажно треба код женске образованости мислити на велики број девојака на широки народни слојева и то на девојке бугачке мајке, домаћице, кућнице. На даље треба рачунати и о толико познати да многе девојке могу похитати школу само у неколико година, а у то би вршине гтјде и морале добити неку ступицу квалификацију, којом ће осигурати себи живот у данашњем т шким социјалним прилик ма.

Према Ј. неки Покрет није позван да отвара школе и ствара нове основе, ипак је могао и поврати неке од старих оснoва, нових форма женскога образовања. Београдски је Женски Покрет својим Домаћичким школама већ практично показао, да схвата потребу врењена, а сада би требало учинити још корак даље.

У месецу јуну за последњег Конгреса Мале Југ. Антанте у Прагу постоје неке самосталне и неке истарску инспектору Елишк Козлову и она ми је рало да многе информације и показала све наставне оснoве чешких стручних школа за женска звања. Не могу, а да успут не кажем, како је угодно доћи у министарство и на важном инспекторском месту нији жену. Свакако је доста теже ишећи, посто мора да у нама с Балкана пријиде феминистички дух. Много је година разила од женске школе Весне у Брну. Тамо су покушани најразличити типови женских школа, што су се послије раширили по читавој Чехословачкој. Госпођа Козлова каже да су чешке женске стручне и средње школе ишале приватно индивидуално и радом разних женских удружења. И данас још чешке женске школе нијесу поше у државним рукама, него је их држава преузети до године 1934. Сада држава воли надзор и бригу о наставним односима, али на неким школама плаћа само по коју наставницу, за осталу се материјалну страну брину још поједина друштва.

Све су женске школе и одгојне. Не даје се неко сухо знање, него свако знање и учење треба да одага вољу и карактер, а стиче се и ошће образовање.

Сврха је тих школа, да теоретски и практични одгоје девоју ку према захтевима, што их данашње време ствља на жену домаћицу, мајку и браћу. У тим се школама стиче темељито стручно знање и оне спремају девојке за самостална звања у обрту, социјалној или госодарско-административној школи. Главни су типови: професионе школе (једногодишње и двогодишње), политехничке школе за вођице кућанства; политехничке кућарске школе; занатске школе за шивење рубља, хаљина, везање и т. д.; школе за социјалну службу с припојеним школама за прстије, нудље; пучке подружне школе (једногодишње и двогодишње); вртарска школа; пучки течајеви за кување, везање рубља, шивење и т. д.; ступици кућанства; професионалне школе за чистарство, прављење пешира и т. д.

Законом је одређено, да свака чешка девојка иде у школу до 16 године (у пракси буду до 14 године, јер још није издана наредба). У то време може лако да сврши коју од тих практичних школа, или у и.п. радној језик, педагозију, хигијену, дечју везу, грађанску науку, рачун, кување, прављење рубља и хаљина и т. д.

За нас би као аграриј народ био врло потребан тип праксе вртлар-

ске школе, где девојке у једној или две године науче гајити поврће, биљке, воће и медицинско биље, затим науче кућачу тећања јела од пошарки и конзервирати воће и поврће за зиму и експорт.

У девојачким се школама особита брига посвећује нове дјене и педагозији. Често се удају девојке, које су се спремале за какво друго звање, а онда се у новој породици оспора њихово незнање, јер не знаду одгајати дијете и брижити се разборито за његово здравље.

Те девојачке стручне школе имаду своје посебне убеднице. Особито је добра и интересантна педагогија од др. Ане Флајширов-Јановске. Како је издаци женских школа да остану пријатељи са својим практичним животом, тако нећемо у књизи г-ђе Јановске наћи каквих свувишних апстрактних теорија, него књигу излагање одмах с неким социјалним одајањем. Читав први дио књиге ради о човеку у друштву људском, а други дио јест маа спретна психологија под насловом *познавање самог себе*. У предговору је дајду да писала маа први дио књиге читати. Добио је да ма тла педагозија упућује на крају ученице, каквих се социјалних и ситуација за сврху омладине имаде у Ч.шкој и разлаже везе тих социјалних институција. Књига свршава с питањем: *у каквим бисте социјалним институцијама најрадије сарађивали?* — То је пит веј карактеристично за социјалне школе у чешких жена. Ми бисмо кадиш у људу питања ише девојке, гaje мисле ошале јавно радити, јер оне немају прве социјалне образованости, а често и не познају у својим градовима социјалних институција, у колико их има.

Једна је жена и за грађанску науку. То се ише често говорило о питања, која занимају жену и. пр. говори се о жени у породици (односно у имовни између мужа и жене, аоптирање, тугорство и т. д.), жена у општини и жена у држави.

Школе за женска звања дакле доста одагају жену домаћицу, мајку и браћу.

У породици школе-честе такве је павале да се ише често говорило. Да примити све пријављене ученице. Да још боље види практично значење тих женских школа, нека говоре статистички подаци. Године 1909/10, било је у школама за женска звања 6265 ученица, године 1918/19, било је 11.348 ученица, а године 1925/26, 30.022 ученица. Како видимо, бројеви велико значење тих школа. У овим школама прошло у Чехословачкој то десетина тисуча девојака, зивољети се те школе и широким слојеви народа.

Код нас у нашој држави има већ разних женских занатских школа, али је њихово значење за сада још врло малено.

Ми ћемо, данашње жене, носити на себи одговорност, поће ли девојачка образованост у нашој земљи бити једнака, те остину без годичних и леђих година, да нашој земљи велики градови и наша провинција. Гимназија није сретна школа за све девојке. Она задовоља само за тип будуће интелектуалке. Многе девојке с другачијим склоностима и надерношћу само сметају у гимназији и муче се знањем, што их не занима. Да се ослободим прођи кроз француску школу и на тај начин добијемо у којој школи за женска звања. На тај начин постале корисни чланови људскога друштва, а саме би биле срећније и задовољније.

Зареп. Др. Маријана Краљ.

Парискиња.

Познајемо ли ми Парискињу? Ми смо често слушали о њој; неки пут читали у романима и приповекама. Парискиња је она која се одлучује да се са омадницима проведи неко време у Паризу. (Знатан број наше мушке омладине долазио је и долази у Париз на школе. Долази и женске омладина, али она нема скоро никад прилика да позна Парискињу.)

Ако умемо да гледамо, ако не прецизно да гледамо туђим очима, ми ћемо, кад дођемо у Париз, у Парискињи видети сасвим другу жену од оне коју смо познали по причању и читану. Чим ступите ногом на париско тле, улица, жива, богата парискиња улица прва вам пружи разлог да посумњате у мишљење које собом носите.

У ратној томили света која се жури у свако доба дана, нарочито у доба кад рад почиње и престаје, један знатан број, готово и већину занимају жене. По спољашности оне су: неке врло просто одевене, највећи број од њих је једноставно о, људско, једва би се могло рећи лепо обучене; а један број мали број између тих жена има на себи које парче од стилона које ми се немогу назвати луксузним.

То су радне жене Париза, раднице све врсте. Сем фабричких радница које или станују у близини фабрика, или иду на рад много раније, то су раднице свих врста рада мањих и већих радионица којих има безброј у Паризу; остало су продавачице и мале чиновнице; а најмањи број од њих су и неке врсте артизанке; учитељице, истинитице средњих школа и т.д. Сл.затим, велики број домаћице, стврате у свако доба дана са зембном у руци да пазаре и добро и јевтино. (Ово друго је код Парискиња од првокаласне важности.)

Сва ове врсте радне париске жене. (Она је она запослена. Нјен број је велики.)

Да бисмо одмах испрчили све категорије париске жене, можемо додати да постоје још две врсте.

Једно је Парискиња виших кругова, оно по ноћу или плевству. Највише је она једна. Јер ова друга је готово ишчезла у париски интелектуалној дегеници. Ова Парискиња је најмалобројнија у сразмери према осталим категоријама Париза. У појединим примерима она даје добродошле раднице за добротворне, ребе социјалне и врло ретко политичке послоне. Из овог реда су познати и два-три женска имена у савременој југословенској литератури. Понека жена, то је ошће још вишег интелектуалног развикења отвара *салон* — ствара друштво за пререснице јавног живота Француске, али то остаје непознато — без знања. Она жена не личи на своју другу из 3-татног француског *веза* (друга половина XVII и почетак XVIII века) и она је једнако улогу у стварању француске цивилизације и дава неколико писана од вредности (познате *femmes de lettres*). Овако поштрнава ова Парискиња у целини узета нема учешћу у социјалном и духовном животу Париза. Како стоји са њеним посредим окупше — типичног преко мужа о коме Французи врло радо причају, она је једнако издана кад буде била реч о јакцијим карактерним особинама Парискиње у-пште.

И још да наведемо Парискињу која је за професију изабрала да продаје своју сексуалну улажу.

Ова категорија париске жене има интернационалан јаз, т.ј. још сачињавају жене из целог света. И можда се нешто разликује, показују да су странке и различите, али ипак, у свему, знајући да је Париз стениште богатих људи из свију земља, жене те добит доле у Париз ради веће добит.

Коју је од горе побројаних Парискиња узпознала наша мушка омладина, да бисмо према томе могли поклонили верне њеном суду који она издржава само о Парискињи опште, нешто о Францускињи опште.

Није пријатно рећи, али је истина да ниш омладинац, и ако сам једно можда најмање крив за то, позна најтеже Парискињу која живи од продаје своје сексуалне љубави; и некад, у појединим и ретким случајевима позна малу чиновницу или радницу.

Требало би прво да говорим о Парискињи која живи продајући своју

Статистику запослене париске жене по професијама доше, *Покрет* у своје време у завршном члаку о Парискињи.

љубав, да бисмо разумели мишљене наше мушке оmlадине; па онда да пређем на упознавање осталих Парискиња, да бисмо видели, колико је то мишљење, оно како се уопште изразило у писму, и како је онама грешка што многи од нас без разне пола деле ту суд, и ако Францускињу никад нису ни видели.

Међутим, ја немам довољно посма трава те врсте да бих смела да говорим о париским проституткама.

О Парискенију коју наш оmlадинц само у појединим ретким случајевима упознао сам се више познавши да говорим. Реч је о париској раденици и мајкој париској чиновници.

Париске раденице и мале париске чиновнице почињу свој рад готово увек као врло мале девојке. То су деца оних породица париских у којима сваки члан најчешће још од четрнаесте године почиње да зарађује за живот. Велика од њих се рано ула за Француске воје другове у поству, и готово увек остаје да и деле ради и заједно са мужем материјално обезбеђује своју породицу. Мали број од њих остаје неудар. (По тврђењу г. Теодор-а, демографа, ретко се у којој земљи склала кољко бракова као у Француској. Ту се знама прио место раденички и чиновнички свет.)

Неудата париске раденица ради свој посао, често без икога свога ствара самосталан живот који је, и ако врло скроман, честит и леп.

Кад се таквој париској девојци деси да се заљуби, она пружа своју љубав и своју без задње мисли, без никакве материјалне и моралне, без плате и брака. У таквом односу она помогне вољеног човека, дели с њим своју зараду, свој кућ и као домаћица у оно мало слободног времена домаћинским пословима олакшава и Улепшава живот обог.

А у случају да њен оmlадинц упозна наш оmlадинц, код њега се пријатно сећање на ову младу девојку, којој често пута догуге здравље и самопоште у раду, претворило у лепо мишљење о Францускињу уопште.

То је једна од оних симпатичних париских *jeunes filles*, које обично ставишу по периферији, далеко од места своје посла, које не могу у подне дане ићи кући и кад имају родитеље, које свој јетини, хладни ручак поједу на једној од кафла у обљажљем скверу, парк Монсури, Тилеријама или Луксембург, — и које и так јавно малу рудак поделе са вршњацима, најинкренитијим својим пријатељима. Те мале девојке зове *Midnettes*, што значи: оне које једу тога дружицама (пога дају вршњацима). То лепе име: *Midnettes*, ту лепу реч коју означава врло симпатичну врсту женског света у Паризу, — још једну — која нам тако кратко каузе једну њихову племениту особину, Француска Академија није остала да прими у свој речник. Да јој нешто није изгледала профана?

Али, нестaje *Midnettes* — ну, или боље рећи, њему навику ради које је и добила то име, замењује једна друга. Друштвени живот се свуда нагло мења. Само за неколико година уназад живот Париза је друкчије изгледао.

Али, о томе другој пут, кад и онда оних Парискињама симпатичним у почетку чланка — и доста је често — јер ми Парискињу не знамо, Парискиња је интересантна жена.

М. М.

Алкохол и жене.

По предавању госпође Марце Бартол на конгресу „Трезвености“ у Дубуљани, 3-11-1927.

Позната нама славеначка списатељка, г-ђа Марица Бартол, говорила је на оmlадинцим конгресу „Трезвености“ у име Народног Женског Савеза. У почетку говорила нагласила је жалостан факат да се наше југо-словенске жене, а нарочито Словенке, још тако слабо интересују за абстиненциски покрет. Овај факат тешко је разумети јер баш жене највише пате

од оних који су се омади душом и телом алкохолу. Пропаст девојака једној сталежа, проституција, полне болести, пропадане породичног живота, самоубиство, све те несреће имају у велико извор у — алкохолу. Жене су више пута тражице на својим скупиштинама укинуће проституције, али против алкохола још нису устале, ако изазумо закључак (односно закона о општинама) на љашком конгресу Н. Ж. С. на Бледу. Ако се жене не надују успеху код одраслих, нека уводе превентивни рад код младежи, који ће бe сумње успети, и ако би био тај успех запажен тек после десетине година. Жена има младеж у својим рукама као омади, учитељима, зато треба да јој је најсветија дужност да васпитава децу и младеж у духу трезвености. *Била је жена, Мари Хрчкова*, — професор хемје, која је прва уводила у америчке школе пропаганду за абстиненцију и г. 1885 већ је десет америчких држава извело њену идеју.

Наше жене још увек нису свесне — упроск опширног пропаганди који врши друштво „Трезвеност“ и Социјално-хигијенске Установе — колико је алкохол штетан за њих саме и њихов род. Предваељачка набраја све страшне последње алкохолонизованих родитеља, које се тако ужа сво свету над децом: идиотизам, епилепсија, неразвијен дух и т. д. Алкохол има исто тако врло велики удео у великом броју злочина. Криминалиста, Др. Доленц, статистиком је доказао да се десет највише злочина у времену кад се највише пије. Преко потребан нам је због тога рад више народом и дужност је наших образованих жена да објашњавају популарним начином и примерима из свакидањег живота селанкама и раденицама велику штету изживља алкохола. Жене треба да траже да из школских читанки нестану све писме које прослављају „рујино вино“. Жене нека употребе свој утицај да на свадбама престане онома велико пиће иже као што је сада обичај. Родитељи нека пазе да при различитим родбичким прославима не добијућу деца отрова — вино. Али, и сами не би смели да пију, јер још увек имају примери најчаи утицај.

Даље је изводила предавачница: „По нашим малим варошима нe селима скоро је у свакој другој кући — ако неке у свакој — гостиња или продајница за ракију. А ипак се издљуно неке консије још увек. Истина, да жене још немају речи у општинским управима, али могле би бар утицати своетом на мушкарце да се у будуће гостине једна за другом затварāju, а не да се отварају нове. То је њихова света дужност. Енергично би морале такође протестовати код вла сти да се не профанише успомна наших великих људи тиме што се називају собе по гостињама и подумима по њима који су наипосно (ово важи нарочито за Словенију, али се тако и по другим местима наше земље није ни познато). Кад је код нас у Словенији рекрutowaње за војску, то је већ толико гадно да постану ти младежи одратни услед своје суровости, иззване услед великих количина узетог алкохола. Да ли није овде наш задатак мајке, сестре, веренице да сувајште ту гадну навику? Ако би хтеле нарочито припремати учитељске свом силом абстиненцију, стекли би благодарност целога народа.

На крају морам да подвучем још једну ствар с обзиром на наша женска друштва. Многа између њих живе у уверењу да њихове забаве не доносе допало материјалног прихода ако на њима не продају алкохолних пића. У Словеначкој имамо само два женска друштва, „Коло“ у Цељу и „Женско Друштво“ у Марибору која принципиелно никад на својим друштвеним забавама не нуде алкохолних пића и принципиелно отклањају сваку сардљу на забавама где се продају алкохолна пића. А обавда друштва имају врло лепе моралне и материјалне успехе у својој раду. Нека би сва њиха женска друштва поступила по томе примеру и уопште чинила све могуће да се спречи узживање алкохола да тако припомогну срећи нашога народа.

Љуби-ш.

Ц. Ш. П.

Жена као посланик.

У Канади је само једна жена у парламенту Agnes Mac Gill. Цео рад јој се концентрише око политике мира. Најчешћа јој је акција, која је као права жена посвећала школској деци. То није никакав романтизам, погрешно свањен социјал рад, без икакве вредности од којег бољује друштво. Не она пише велики школски деци, да их увече непосредно у историји развика здуног друштва. Каково задовољство деци, кад могу одухнути од школске шаблоне, и кад чују од свога посланика жене, шта се у свету догађа, шта се ради у ужој домовини. Деца пишу само гост-писме посланику и питају ако им нешто није јасно. У варошким школама у Канади развила се дебата о догађајима у Китају. Деца су се обратила госпођи посланику и примила су следеће писмо:

„Драги учитељи и ученици! У овом писму говорићемо о китајском раду. Китајци употребљавају неке јакое средство за пушење које се зове опијум. Ово тиче на човека горе од алкохола. То опија и драк човека у пријатном заносу. Али, кад могу прође, онда је човек болестан и нерви порушени. Од 1839 до 1842 био је тако звану рат због опијума у Китају. Китајци су хтели забранити употребу опијума у својој земљи и хтели су забранити увоз у цету, али Британија је све употребљива била да то осујети, јер она има Индија у Индија продаје Китајцима опијум. На ово су се напустили Китајци.

Многе државе, Јапан, Британија, а пре светског рата и Немачка имају своје фабрике у великим градовима Китаја. Страхан је живот у њим фабрикама, деца од шест година се присиљена водити у истом и често се поведе или се чак убије. Китајска влада је немоћна, што је посед стран, а инострана господа не мисле стран изменити. Пре још дана марширали су студенти кроз град, у знак демонстрације и протеста против тих ужасних прилика. Али, што је изгледало јакое британско војско. Можете замислити, учитељи и ученици, како је све ово револутирано Китајце и како је жела да истерају Енглезе из своје земље, све јача и јача.“

Овако врши своју дужност жена посланик.

Ј. Познанова.

Белешке.

Из Уредништва. — Данашњи пошвањени број наша издања излази као двој број да 1 и 35 август. Излази број излази ће 1 септембра 1927. године.

Узела жена на Професорском Конгресу на Цељу. На овом конгресу у међународном Конгресу на Цељу највише жене-професори имале су леп успех. У управу Професорске Припомоћне Задруге ушле су (до сада нико није било ни једне жене) г-ђице Зорка Боршевић и Душанка Витас.

професори; а у Главној Управу Професорског Друштва поново је изабрана г-ђица Катарина Јовичић, као и прошле године изабрана г-ђица Даринка Стојановић. При тајном гласању за председника Професорског Друштва, поред три мушка кандидата, изгласало се за г-ђицу Китајкињу Јовичић. Овим су наше жене-професори добиле видно признање и изједначање са својим мушким колегама.

Рад сивгласних феминистања. — Све феминистичке организације у Билгоској овога лета воле енергичну акцију, да би доказале са коликом ће јачином бити подрпкт акци, који изједначава услове права гласа за жене и мушкарце. Нашим читатељима је већ познато, да у Билгоској жене добијају право гласа тек у 30 години док та мушкарци стичу у 21 години. Национална Женска Алијанса за изједначавање политичких и грађанских права у Билгоској изабрала своје друштвено-члановима Парламента, у коме члана 27 маја у једном говору Председник Министарског Савета је још једном обећао да ће идуже године подети на одобрење законски пројекат, за изједначање жене са мушкарцима у изборном праву. Национална Женска Алијанса је одржала митинг на којима су кандидати за Парламент изложили своје гледиште о овоме питању. 16 јуна је одржан један велики митинг у томе циљу у Talafalr Square-у. Енглеским фемини савињима жељимо највећи успех.

Жена на Оксфордском Универзитету. — Оксфордски Универзитет је довео једну студенту, по коме се дознава да је она дознала да се бити посланик у енглеском Универзитету. Друге две стране Универзитетски Савет у Оксфорду одлучио је да се ограничи пријем жена на Универзитет, и то да може бити само 1/4 студенкиња од целокупног броја студената на томе Универзитету.

Централно Савезне Федерације Унаверситетских Образованих жена. 1. јуна т. г. енглеска Ирландија је снесано отворила Дом Crosby Hall, који ће у будуће бити центар Федерације Унаверситетских Образованих Жена. Зграда је вредно лепа, потпуно модерно инсталлирана, и удобно намештена. 47 соба је спремно за гесте, чланице Федерације, које долазе ради својих студија у Лондон. Кућа је од историјског значаја, јер је била кућа у којој има једнаједини салу за конференције, и једну салу за студије. Главне личности и организације дале су прилог за намештај појединих соба, да би женама омогућиле да се у тој удобнијим околностима посвете својој раду; приложнице су у Билгоске, Канаде, Француске, Немачке, Холандије, Италије, Норвешке, Шведске, Ужине Африке, Ирске и т. д. Crosby Hall отвара гостољубиво своје одаје женама целога света, које ту могу добити стан и храну, и посетити се својим студијама и проналасцима. Најзад се да ће чланице федерације из наше земље такође наћи место у овоме центру.

Жене у Исланду. — За време избора у Слободну Државу Исландској жене су гласале у много већем броју но у последњим изборима, и што је нарочито интересантно, жене су гласале у већем броју од мушараца. Има четири изабране жене.

Жена Исла Барачу у Америци. — Усвојено је да се програм радније жене Витас прошири следећим такмама: издати на који начин врши корупција у примени законодавства, у циљу да се отклони; помоћи да се интернационално донесе и примене одрђе, које ће уклонити све тешкоће да се дође у интернационалним споровима до арбитраже, и олакшати спровођење свих других средстава у такву правима; помоћи да се допринесе бољем успеху у раду организације за заштиту материнства и заштиту деце. Поред овога велика је пропаганда учињена да се што већи број жена појављује на биралштаво гласина 1928 кад буду избори за председника А. С. Д.